

Kā pilsētas dārzus veidot par vietu, kur mācīties?

Izaicinājums

Pilsētas dārzi ir nozīmīgas mācīšanās vietas, te veidojas dažāda veida prasmes un zināšanas gan individuālā, gan kopienas līmenī. Tas attiecas gan uz ģimenes dārziņiem, gan jaunākiem ar dārzkopību saistītiem projektiem, piemēram, kopienu dārziem.

Kopienas līmenī dārzi ir vieta, kur cilvēki mācās, kā mijiedarboties ar citiem, kā risināt iekšējos konfliktus un integrēt jaunpieņacējus, kā reaģēt uz dārziņu pārvietošanas draudiem un kā iesaistīties politikā. Dārzkopji iegūst zināšanas par ilgtspējības un vides jautājumiem, kā arī uzzina informāciju par produktu audzēšanu. Turklāt dārzi ir lieliska vieta dažādu grupu mijiedarbībai un draudzību veidošanai.

Tomēr, lai arī pilsētas dārziem piemīt potenciāls dot šo daudzveidīgo pieredzi, tas ne vienmēr tiek pilnīgi realizēts. Prasmes un zināšanas netiek pilnvērtīgi attīstītas un izplatītas.

Šī uzziņu lapa sniedz informāciju ģimenes un kopienu dārzu dārzkopjiem par to, kā atbalstīt savstarpēju mācīšanās procesu un izplatīt zināšanas un prasmes starp dārzkopjiem.

2. attēls - Dārza laistīšana kopienas tikšanās laikā Mustakama ēdamajā parkā, Helsinkos, Somijā. Foto: Krista Vilmane

3. attēls - Kopā mācoties novākt ražu Tamperē, Somijā. Foto: Krista Vilmane

Informācija dārzkopjiem un dārzkopju grupām

Kopīga mācīšanās

- Kopīga darbošanās ir svarīgs mācīšanās aspekts gan ģimenes, gan kopienu dārzos;
- Kopīga darbošanās dārza darbos atļauj dalīties ar pieredzi un mācīties;
- Iespējams mācīties, vaicājot kaimiņam padomu par kādu dārza problēmu vai ieplānojot īpašu laiku kopīgiem dārza darbiem, pasākumiem un pieredzes apmaiņai.
- Ideālā gadījumā kopīgā mācīšanās procesā var iesaistīties arī dārzam apkārtējie iedzīvotāji.
- Zināšanu apmaiņu un kopīgo mācīšanos var stiprināt sadarbība ar apkārtējiem iedzīvotājiem un citiem dalībniekiem, piemēram, biedrībām, maziem uzņēmumiem un iestādēm.

Mācīšanās procesi

- Mācīšanās ietver ne tikai jaunas prasmes vai zināšanu ieguvu, tas ir radošs process, kā pārvarēt problēmas, kurām dārzkopim vai grupai vēl nav risinājuma. Piemēram, kā tikt galā ar kādu augu slimību vai kaitēkli ar bioloģiskās saimniekošanas metodēm vai kā integrēt dārzkopju pulkā jaunienācējus.
- Jauniegūto zināšanu vai prasmju pielietošana var palīdzēt dārzkopjiem pārvarēt izaicinājumus vai atrisināt problēmas.

Dažādi mācīšanās veidi

- Jaunākajos kopienas dārzos bieži veiksmīgi tiek veidotas dažādas mācīšanās iespējas, piemēram, organizēta kopīga ražas novākšana vai izveidota vieta, kur kopīgi apgūt jaunas prasmes vai zināšanas.
- Jauni dārzkopības paņēmieni parasti ir raksturīgi vietās, kur ir gados jaunāku dārza lietotāju grupas, neformālāka līdzdalība vai dibināti vietējie noteikumi.
- Kopīga mācīšanās pastāv arī ģimenes dārziņos – tajos pieredzes apmaiņa visbiežāk notiek starp atsevišķajiem dārzkopjiem. Ģimenes dārziņu biedrībās parasti ir formālāks biedra statuss un noteikumi, kas bieži ir skaidri noteikti oficiālos dokumentos.
- Abi pilsētas dārzu veidi var sekmēt mācīšanos dažādos veidos, kā tas parādīts nākamajā lappusē.

Uzzini vairāk

Piemēri

Kalevanharju kopienas dārzs Tamperē, Somijā, ir dibināts 2013. gadā pamestu siltumnīcu vietā, tās kādreiz piederēja baznīcai. Kopienā ir apmēram 15 aktīvi biedri, kuri 50 maisos un kastēs audzē dārzeņus – kopīgi tiek galā ar dārza darbiem un dalās ar ražu. Katru vasaru dārzkopji, sadarbojoties ar vietējām biedrībām, organizē izglītojošus pasākumus par stādīšanu, barības vielu apriti un kompostēšanu.

Landhofas kopienas dārzs Bāzelē, Šveicē, ir dibināts 2011. gadā. To kopj vietējie brīvprātīgie, kuri ir aktīvi biedri vietējā pilsētas lauksaimniecības tīklojumā, viņus atbalsta pašvaldības vietējais dārzkopības departaments. Dārzs ir sabiedrībai pieejams un tajā var darboties visi, kas vēlas piedalīties un apgūt zināšanas par ekoloģisko dārzkopību un ilgtspējīgu dzīvesveidu. Divas reizes nedēļā ir organizēta kopīga dārza kopšana, tāpat regulāri notiek kultūras pasākumi, piemēram, nelieli koncerti.

4. attēls - Kopā ar augkopības speciālistu plānojot augu rotāciju nākamajam gadam Kalevanharju kopienas dārzā, Tampērē, Somijā. Foto: Krista Vilmane

5. attēls - Bērns mācās par kartupeļiem Tampērē, Somijā. Foto: Meri Lampinena

Padomi dārzkojiem un dārzkopju grupām

Novērojumi

- Lieliski mācīšanās veidi ir augu novērošana dažādos gadalaikos un audzēšanas eksperimentu veikšana.

Daudzveidība

- Lai mācīšanās notiktu jaunos veidos, iesaistiet visdažādākos cilvēkus – tādus, kas pārstāv dažādas vecuma grupas, tautības, dzimumus, cilvēkus ar dažādu sociālo pieredzi un no atšķirīgām profesijām.
- Dārzkopji ar atšķirīgu pieredzi var iepazīstināt ar citiem augiem un citādām dārzkopības metodēm
- Dažādu jomu profesionāli dārzkopju grupai var piedāvāt zināšanas augkopībā, tehniskus risinājumus, kā arī praktiskas zināšanas sociālo situāciju risināšanai.

Mentori

- Iesācējus var atbalstīt pieredzējuši dārzkopji.
- Biedrības var palīdzēt pieredzējušiem dārzkopjiem ieņemt jaunatnācēju mentoru lomu.

Kopīgas tikšanās

- Organizējiet tikšanās reizi nedēļā vai mēnesī.
- Ieplānojiet stādīšanas, ravēšanas vai ražas novākšanas nedēļas nogales.
- Izmantojiet dažādas saziņas iespējas (vietējie laikraksti, Facebook grupas) apkāmes informēšanai par pasākumiem.

Kopīga vieta

- Nodrošini vietu, kur dārzkopji var tīties un atpūsties.

Zināšanu platformas

- Organizējiet veidus, kā, izmantojot sociālajos medijos vai ziņojumu dēļus, dalīties ar zināšanām un dārzkopības veidiem (piemēram, iespējams piespraust plakātus pie darbarīku glabātuves sienas).

Pasākumi skolām

- Pilsētas dārzi ir brīnišķīga mācīšanās vieta bērniem, jo dod tiešu saskarsmi ar dabu.
- Sazinieties ar vietējo skolu un rotaļu laukumu, lai uzzinātu par iespējamo interesi piedalīties kopienas pasākumos, piemēram, ievārījumu vai pesto gatavošanā.
- Piešķiriet atsevišķu dārziņu skolēnu grupas aprūpei un esiet gatavs būt par skolēnu un skolotāju mentoru.

Atvērtā Dārza Universitāte

- Izplatiet zināšanas, reizi mēnesī organizējot lekcijas, ko lasa dārzkopības eksperti (piemēram, par specifisku projektu, augu veidu vai īpašu stādīšanas veidu).
- Organizējiet lekciju, kur lauki tiek ar pilsētu: uzaiciniet lauksaimnieku, lai diskutētu par dārzkopības veidiem no lauku skatījuma.
- Lekcijām būtu jābūt pieejamām jebkuram interesentam.
- Regulāras lekcijas ne tikai pulcēs kopā dažādus cilvēkus, bet arī parādīs dārzkopjiem, kā var dalīties ar zināšanām.

Uzzini vairāk

Noderīgas saites

Noderīgas saites

Vietējais tīklojums, kas apvieno zaļās iniciatīvas Bāzelē: <http://urbanagriculturebasel.ch>

Kustība, kas apvieno pārtikas audzēšanas kopienas Bristolē: <http://ediblebristol.org.uk/>

Pētnieciskā pilsētas dārzkopība Somijā: <http://kaupunkiviljely.fi/brief-in-english/>

Virtuves kopiena, bērni, kas apgūst dārzkopības prasmes un kopienas veidošana ar pilsētas dārzkopības palīdzību, ASV: <https://thekitchencommunity.org/about-us/>

Noderīgi padomi, kā izveidot veiksmīgu pilsētas dārzu: <http://urbangardenguide.com>

AUTORI

Krista Willman¹, University of Tampere, Somija
Nicola Thomas², University of Applied Sciences, Basel, Šveice
Patrick Oehler, University of Applied Sciences, Basel, Šveice
Timo Huber, University of Applied Sciences, Basel, Šveice
autors saziņai: ¹krista.willman@uta.fi; ²nicola.thomas@fhnw.ch

TULKOJUMS UN NOFORMĒJUMS LATVIEŠU VALODĀ

Kristīne Āboliņa², Latvijas Universitāte; Alisa Korojova, Rīgas Tehniskā Universitāte; Madara Lece, Latvijas Universitāte
²autors saziņai: kristine.abolina@lu.lv

UZZIŅU LAPA | 1. IZDEVUMS | LATVIEŠU VALODĀ | PUBLICĒTS TIEŠSAISTĒ 2016. GADA 1. DECEMBRĪ

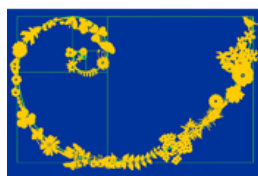

COST (European Cooperation in Science and Technology) ir starptautiskās sadarbības atbalsta programma, kas izveidota, lai Eiropas līmenī atbalstītu zinātnieku un pētnieku sadarbību dažādās zinātnes un tehnoloģijas attīstības jomās. Programmas mērķis ir atbalstīt galvenokārt pirms-konkurences pētniecību, kā arī pētījumus, kas risina aktuālas sabiedrības problēmas.

www.cost.eu

COST programmu finansē Eiropas Savienības pētniecības un inovācijas atbalsta programma "Apvārsnis 2020"

Pateicība

Šī uzzīņu lapa balstās uz COST akcijas TU1201 projekta "Ģimenes dārziņi Eiropas pilsētās" izstrādātajiem materiāliem.

www.urbanallotments.eu

Pievienojies pilsētas dārziem Eiropā

<https://www.facebook.com/groups/825421310826607/>